

Funktionsprogram

Funktionsprogram Vård- och omsorgsboende

2018

Innehåll

1. Inledning.....	4
2. Bakgrund.....	5
3. Nuläge omsorgsboendet.....	6
4. Lagstiftning SOL/Hsl/Arbetsmiljö/Livsmedel med mera.....	7
5. Nationell värdegrund.....	8
6. Vansbrometoden/Scandinavian Heartland.....	8
7. Generella förutsättningar.....	8
8. Innovation.....	11
9. Organisation och arbetsätt.....	13
10. Gemensamhetsutrymmen.....	16
11. Teknik.....	22
12. Mottagningslokal för förrådsvaror och tvätt.....	24
13. Miljörum för sophantering och källsortering.....	24
14. Boendelägenhet.....	25
15. Utemiljö.....	26
16. Samverkan (facility management).....	27
17. Övriga personallokaler.....	28
18. Inomhusklimat.....	29
19. Säkerhet.....	30
20. Referenser.....	30

1. Inledning

Ett välplanerat särskilt boende skapar goda förutsättningar för att uppnå en hög vårdhygienisk standard och därmed en säkrare vårdmiljö för de boende. Övergripande målsättning för särskilt boende i Vansbro kommuns boendeformer är att erbjuda ett gott liv för de som bor där. Vidare bör alternativet eget boende med stöd, service och omvårdnad efter den enskildes behov kunna erbjudas.

Respekten för den boendes integritet, trygghet, valfrihet, delaktighet och välbefinnande ska utgöra grunden för boendet och tillförsäkra personen ett värdigt liv. De boende ska få en god vård och omsorg i en trygg och hemlik miljö. Som hyresvärd ska Vansbro kommun erbjuda möjlighet till ett aktivt liv och en meningsfull tillvaro oavsett den boendes hälsotillstånd. Boendet ska vara lättillgängligt och ha god överblickbarhet. Lägenheterna ska vara fullvärdiga så att den boende ska kunna fortsätta leva sitt liv så självständigt som möjligt. Vansbro kommuns särskilda boenden är också arbetsplatser och personalen som arbetar där ska ha en god arbetsmiljö. Boendets profil ska karaktäriseras av att det är väl anpassat för målgruppen demenssjuka samt handikappanpassat med en hög tillgänglighetsgrad. Boendet ska vara modernt med ny teknik som skapar förutsättningar för självständighet. Boendet ska planeras så att det går att minska begränsningsåtgärder. Utifrån nationella krav måste säkerhet skapas utan lås som begränsningsåtgärd.

Ett nytt särskilt boende ska erbjuda en inne- och utemiljö som inbjuder till aktivitet. Byggnadsformen ska skapa lugn och ha både slutna och öppna rum. Miljön ska vara så hemlik som möjligt och samtidigt ska den vara funktionell för både de boende, deras anhöriga och personalen. För att uppnå kostnadseffektivitet på lång sikt behöver robusta materialval göras som klarar slitage och som samtidigt är miljömässigt hållbara. För att undvika fallskador behöver moderna material väljas. Exempelvis toalettstol ska vara höj- och sänkbar för att kunna anpassas individuellt för den boende. Tvättstället ska vara ledbart och utrustat med integrerade handtag. Duschutrymmet ska vara säkert med handtag och ledstänger som kan anpassas efter den boendes behov.

För att underlätta tillvaron för personer med demenssjukdom bör det tas särskild hänsyn vid utformning och inredning av lokaler. Bland annat behöver den demenssjuke kontroll över utrymmena och ha fri sikt, samt veta vilka dörrar som är tillåtna att användas och var personalen finns och kan nås. Gemensamhetsutrymmen ska upplevas som slutna rum även om de är öppna. Personer med demenssjukdom kan behöva hjälp med att orientera sig. Korridorer och gångstråk behöver vara utformade med tanke på personer med demenssjukdom, vilket gäller såväl inomhus- som utomhusmiljöer. Gällande lagstiftning ställer krav på att de boende ska kunna röra sig fritt och säkert inom byggnaden, samt kunna nå utemiljön för att kunna delta i sociala sammanhang. Detta ställer krav på säkra passagesystem för inomhusmiljö, entréer och lägenheter. Även de utvändiga ytorna där de boende kan vistas själva ska vara säkra och ha system för låsning av grindar.

En del av lägenheterna ska vara förberedda på att kunna iordningställas för parboende. Där ska installationer i lägenheterna utföras så att det är möjligt att montera en dörr mellan två angränsande lägenheter.

Det ska vara enkelt att förflytta sig självständigt in och ut ur byggnaden. Nivåskillnader till uteplats/balkong ska ej förekomma inom boendeenheten. Påkörningsskydd ska finnas i korridor och längst ner på dörrar.

2. Bakgrund

Vansbro kommun har tidigare arbetat med att undersöka hur Söderåsens äldreboende skulle kunna byggas om för att möta dagens krav för både de boende och den personal som arbetar i verksamheten. Under 2017 togs dock beslut att hitta andra alternativ än att bygga om Söderåsen. Huvudalternativet i nuläget är att bygga om och bygga till befintliga byggnader på Bäckaskogs äldreboende. I det förslaget finns även ett kompletterande alternativ att bygga ett nytt boende på mellan 30 och 50 platser i anslutning till nuvarande byggnader.

Som ett led i att skapa delaktighet hos medarbetarna inom äldreomsorgen bildades ett antal arbetsgrupper.

I dessa grupper togs förslag fram på delområden som ska ingå i funktionsprogrammet för vård- och omsorgsboende i Vansbro kommun. En prioritering av delområden gjordes sedan utifrån de förslag som kom fram. För respektive delområde skapades en arbetsgrupp.

Följande delområden togs fram:

- » 1. Kök och gemensamhetsutrymmen
- » 2. Värdegrund och vårdideologi
- » 3. Teknik
- » 4. Boendemiljö och badrum
- » 5. Vårdhygien, sopor, tvätt och förrådshantering
- » 6. Utemiljö
- » 7. Miljö och färg
- » 8. Samverkan (FM, transporter, lokalvård, kök och vaktmästeri)

Medverkande tjänstemän

Följande medarbetare från Vansbro kommun har deltagit i utvecklingen av Funktionsprogrammet.

Yvonne Danielsson, äldreomsorgschef

Ann-Christin Hermansson, enhetschef

Lena Bäck, enhetschef

Eva Skafte-Larsson, enhetschef

Tina Nordqvist, enhetschef

Olle Wiking, lokalstrateg

3. Nuläge omsorgsboendet

Det finns i nuläget två boenden i kommunens egen regi, Söderåsen och Bäckaskog. Söderåsen är kommunens demensboende med fyra enheter om totalt 42 boendeplatser, samt en dagverksamhet med demensinriktning. På Bäckaskog finns tre boeenheter samt en korttidsenhet med totalt 42 boendeplatser och 15 korttidsplatser. I Äppelbo finns dessutom Berghedens äldreboende som drivs i en entreprenad med totalt 16 platser. I entreprenaden ingår även hemtjänsten i Äppelbo.

Fastighetsägandet

Bäckaskog och Söderåsen ägs av Vansbro kommun. De lägenheter och lokaler som nyttjas för äldreboendet ägs av Vansbrohem.



■ Söderåsen.



■ Bäckaskog.



■ Bergheden, Äppelbo.

4. Lagstiftning SoL/HSL/ Arbetsmiljö/Livsmedel

Utformandet av vård- och omsorgsbostäder för äldre regleras förutom i gällande bygg-
lagstiftning och Boverkets byggregler (BBR) också i huvudsak i följande lagar:

Socialtjänstlagen (SoL)

I 5 kap SoL står bland annat följande:

4 § Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund). Socialnämnden ska verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra. Lag (2010:427).

5 § Socialnämnden ska verka för att äldre människor får goda bostäder och ska ge dem som behöver det stöd och hjälp i hemmet och annan lättåtkomlig service. Kommunen ska inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd. Den äldre personen ska, så långt det är möjligt, kunna välja när och hur stöd och hjälp i boendet och annan lättåtkomlig service ska ges. Lag (2010:427).”

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) som är tillstånds- och tillsynsmyndighet kan ge vägledning om det särskilda boendets utformning i förhållande till lagstiftningens krav enligt ovan.

Länsstyrelsen handlägger det investeringsstöd som kan finnas för byggande av särskilt boende enligt lagstiftningen ovan. Investeringsstödet är förknippat med vissa krav och avgränsningar.

Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)

HSL reglerar de vårdinsatser som ska bedrivas i verksamheten, denna lag beskriver inte specificerat hur lokalerna ska se ut, dock är de generella kraven så formulerade att de måste finnas i åtanke när man utformar vård- och omsorgsbostäder.

Ett utdrag: ”Hälso- och sjukvården ska bedrivas så att den uppfyller kraven på en god vård. Detta innebär att den särskilt ska: vara av god kvalitet med en god hygienisk standard och tillgodose patientens behov av trygghet i vården och behandlingen, vara lättillgänglig, bygga på respekt för individens självbestämmande och integritet, främja goda kontakter mellan patienten och hälso- och sjukvårdspersonalen”.

Arbetsmiljölagen

Arbetsmiljön för personalen regleras i arbetsmiljölagen (AML) och i Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS). Arbetsmiljöverket har specificerat kraven i skriften ”Särskilt boende för äldre – Arbetsmiljö”. Här beskrivs också andra krav med hänvisning till gällande regelverk.

Arbetsmiljölagen

Lagstiftning och bestämmelser som ska tas hänsyn till är livsmedelslagen (SFS 2006:804), livsmedelsförordningen (SFS2006:813), Livsmedelsverkets författningssamling (LIVSFS) och EU-förordningar.

5. Nationell värdegrund

www.socialstyrelsen.se/aldre/nationellvardegrund

6. Vansbrometoden/ Scandinavian Heartland

Vansbro kommun har deltagit i projektet Scandinavian Heartland när det gäller arbetet kring processen för byggandet av bland annat ett nytt äldreboende. I rapporten som hittas via länken nedan beskrivs hur det arbetet har genomförts. En viktig del i detta är en tidig dialog med både verksamhetsföreträdare och leverantörer för att få en slutprodukt som uppfyller verksamhetens krav.

www.scandheart.org

7. Generella förutsättningar

Generellt för vård- och omsorgsboende gäller:

- » Boendena ska utformas som boendeenheter om cirka tio lägenheter.
- » Varje boendeenhet ska ha tillgång till gemensam matsal och gemensamt vardagsrum, företrädesvis centralt placerat.
- » Det ska finnas direkt tillgång till en skyddad yttre miljö av god kvalitet.
- » Lägenheten behöver inte vara större än ett rum.
- » Den boende ska ha tillgång till ett eget anpassat hygienutrymme.
- » Möjlighet att kunna förvara kylda livsmedel ska finnas.
- » Boendeenheterna ska utformas och placeras i byggnaden så att korridorer undviks.
- » Bra förutsättningar för logistik av tvätt, mat och insatsvaror.

Inredning

Möblerna ska vara anpassningsbara till den boendes kropps mått och förändrade behov av bekvämlighet. Viktiga funktioner är greppvänlighet, möjlighet till höjreglering och, när det är aktuellt, textiliers tvättbarhet. Viktigt är också att möblerna upplevs inbjudande och är anpassade i färg och form utifrån byggnadens utformning och färgsättning. Stolar ska vara försedda med hjul så att de lätt kan förflyttas. Möblerna ska vara lätta att rengöra och där det är möjligt vara tillverkade av sprickfritt och ickeabsorberande material. Ytmaterial i inredning ska tåla punktdesinfektion med gängse desinfektionsmedel. Inredningstextilier som gardiner, kuddar, draperier med mera i vårdutrymmen ska vara tvättbara i minst 60° C.

Belysning

Belysningen i varje rum ska ha de egenskaper som regleras i nationell byggstandard samt i förhållande till de boendes behov uppfylla följande krav:

- » Belysningen ska kompensera för nedsatt syn (tillräckligt ljus, rätt ljus, inga reflektioner).
- » Belysningen ska ha egenskaper som under dagtid bidrar till vakenhet och därmed ger förutsättningar för en god nattsömn.

- » Belysningen ska ge de boende vägledning i olika situationer, till exempel vägleda till toalett nattetid så att fall kan undvikas. Rörelsevakter ska finnas för belysning som den boende behöver nattetid.
- » Belysningen ska ha energisparfunktion.

Belysningen ska ingå i en helhet tillsammans med den övriga arkitekturen, färgsättningen och inredningen. Utformningen av belysning och armaturer ska vara hemtrevlig och utformad som i en hemmiljö. Äldre personer kräver betydligt mer ljus än yngre, och med ökad ålder följer också en ökad känslighet för bländning, vilket innebär att en god allmänbelysning måste finnas, som sedan kompletteras med punktbelysning efter behov. En bra belysning ska ge en väl avvägd fördelning mellan allmänljus och riktat ljus samt belysa det som är viktigt i rummet och ge en optimal färgåtergivning. Genom att belysa rum med olika typer av ljus blir det en tydligare upplevelse av rummet. Det är viktigt att tänka in belysningslösningar såsom rörelsevakter, ledljus vid trappor och hissar, om det finns i byggnaden, för att underlätta orientering. Belysningen ska vara möjlig att ställa in så att den stödjer dygnsrytmen för de boende. Solavskärmning ska finnas i lägenheter och gemensamhetsutrymmen.

Färgsättning

Färgsättning och användandet av symboler på demensboenden är en viktig faktor för att underlätta kontroll och orientering samt för att skapa en hemlik och välkomnande miljö.

Personer med framförallt demenssjukdom kan sakna förmåga att tyda rummets gränser eller ha svårt att förstå vad ett rum är. De kan ha svårt att förstå vad som är ett hörn, var tak och vägg möts samt var golv och vägg möts. Färgsättning ska tydliggöra miljön och underlätta orienteringen för de boende. Dörrar som endast används av personalen får gärna vara nedtonade och gå i samma färg som väggen. Ett golv kan kännas otryggt om olika färger möts och kontrasterna är stora. Det kan exempelvis upplevas som en nivåskillnad eller ett hål.

För att personer med synnedsättning lättare ska kunna orientera sig måste funktionsdetaljer i den byggda miljön, både utom- och inomhus, stå i tydlig kontrast mot varandra – det vill säga att en ljus färg kombineras med en mörkare. Golvlister, dörrlister, ledstänger och handtag är exempel på byggdetaljer som kan användas som kontrastmarkering.

Handtag väljs i ton och/eller kulör som avviker från skåpluckan. Ytskikt ska vara av icke bländande karaktär. Allt material ska tåla olika desinfektionsmedel med olika verksamma substanser.

Det är skillnaden mellan färger som gör att vi upptäcker saker i vår omgivning. Färger som utmärker sig positivt för våra äldre är rött, gult, grönt och blått. Äldre har svårare att lokalisera blandade kulörer. Här hänvisar vi exempelvis till Helle Wijk, docent vid Institutionen för vårdvetenskap och hälsa vid Göteborgs universitet som har skrivit en doktorsavhandling om hur rätt färgsättning kan vara avgörande för personer med bland annat Alzheimers sjukdom för att orientera sig i sin omgivning.

För att underlätta för de äldre används olika koder, kontrastverkan och ledtrådar. Till exempel kan hörn förstärkas med en annan nyans, förvirrande mönster eller mörka partier på golvmattor undvikas. Boenderummets ingång kan ha en starkare färg, men för att minska oro i korridor kan övriga dörrar ha samma nyans som väggarna. Kaklet bakom tvättställ och wc har en starkare färg så dessa lyfts fram.

Golv

Golven i varje rum ska ha de egenskaper som regleras i nationell byggstandard samt i förhållande till de boendes behov. De ska uppfylla följande krav:

- » Undvik mönster som av personer med nedsatt kognitiv förmåga kan uppfattas som någonting annat än vad det är.
- » Hala golvytor får ej förekomma. Golvet ska dock inte ha så ojämn yta att det blir svårstädad.
- » Golvet ska vara i ett material som motverkar att ljus från lampor och fönster reflekteras på ett sådant sätt att det utgör ett hinder eller störning av upplevelsen av rummet.
- » Golvets ska bidra till att minska fallolyckor.
- » Golven ska utformas så att hjälpmedel kan förflyttas enkelt.

Golven ska inte ha starka kontraster i kulör och mönster. Blanka golv bör undvikas eftersom de kan upplevas som hala och obehagliga att gå på.

Golven ska tåla behandling med städmaskin och i vissa fall skurmaskin. Stegsäkra golv ska användas där speciella krav på halkfrihet finns, som i exempelvis våtrum. Färg och mönster får inte försvåra upptäckten av fläckar och spill.

Golven ska dämpa ljud från exempelvis steg och stolskrap men vara tillräckligt hårda för att köra rullstol och rullator på ett lätt sätt och så hårt att ljud från orienteringskäpp hörs. Detta gäller framförallt i korridorer och allmänna utrymmen. Av arbetsmiljöskäl ska golven inte vara för hårda – vilket är en avvägningsfråga. Golven ska motverka bländande reflexer. Allt material ska tåla de gängse medel som används för rengöring.

Akustik

De allmänna ytorna ska ha golv med en hög dämpning av ljud. Väggar och tak ska utformas med material som absorberar ljud på ett bra sätt och är arkitektoniskt anpassat för boendemiljön. Kök, tvättstugor och desinfektionsrum där det finns maskiner ska ha undertak med absorbenter anpassade att dämpa maskinljud. Maskiner som installeras ska ha hög akustisk dämpning.

Tillgänglighet

Hela byggnaden ska vara anpassad för hög tillgänglighet. Hörslingor ska finnas i gemensamhetsutrymmen. Räcke vid trappa ska fortsätta minst 30 centimeter före och efter trappan för att ge bättre stöd vid första respektive sista steget. Trappor ska ha nedfallningskydd, till exempel en båge eller grind, samt vara tydligt markerade. Bänkyta som används som arbetsbänk (på cirka 1.2 meter) i avdelningskök ska vara höj- och sänkbar. Tillgänglighetens nivå ska vara enligt handboken Bygg i kapp-handikapp från Svensk Byggtjänst.

Ytskikt

Ytskikten i varje rum ska ha de egenskaper som regleras i nationell byggstandard samt i förhållande till de boendes behov och uppfylla följande krav:

- » Vara utformade så att de bidrar till att göra den boende mer självständig.

Väggbeklädnad i lägenhet ska vara ickeabsorberande, fri från sprickor och lätt att rengöra. Väggytorna ska kunna rengöras med brukliga städmetoder och ytskiktet ska tåla punktdeinfektion med gängse desinfektionsmedel. I lokaler med höga krav på renhet eller där stark nedsmutsning ofta förekommer, ställs särskilda krav på tålighet hos ytskiktet. Utanpåliggande ledningar och kanaler ska vara släta och lätta att hålla rena och dammfria.

8. Innovation

Provrum

I arbetet med att ta fram en bra planlösning och utformning av ett boenderum har en provlägenhet i skala 1:1 byggts upp. Lägenheten byggdes upp enligt de förutsättningar som fanns för att bygga om befintliga lägenheter på Söderåsens äldreboende. Vid genomgång av provlägenhetens förutsättningar med personal, chefer och politiker konstaterades att utformningen inte skulle stödja den boendes behov och personalens arbetsmiljö.



■ Uppbyggnad av provlägenhet inför ombyggnation.



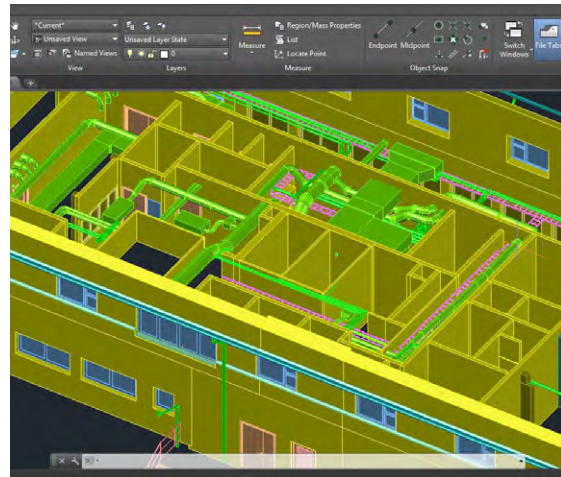
■ En modell av badrum byggdes upp för att åskådliggöra olika lösningar.



■ Boendet upplevs med hjälp av VR-glasögon i den virtuella miljön.



■ Den virtuella världen projiceras på duk.



■ Ritning och 3D-modell av det nya boendet.

Visualisering

För att säkerställa att det boende som ska byggas är utformat på bästa sätt för både de boende och den personal som ska arbeta på boendet är det viktigt att utformningen stödjer de boendes behov och skapar en bra arbetsmiljö för personalen. För att visa hur boendet är planerat att byggas ska visningar av utformningen göras i en virtuell miljö. Det kommer att ske både i en enklare form och mer avancerad form. I den enklare formen visas boendet i 3D-miljö med hjälp av en mobiltelefon och enklare vr-glasögon. En mer avancerad visning ges med hjälp av den senaste vr-tekniken där man kan vandra i byggnadens olika utrymmen för att se hur den kommer att se ut när den är klar. I badrummet kan man till exempel se olika leverantörers förslag på utformning av dusch- och tvättställslösningar. De synpunkter på justeringar som framkommer vid visningarna samlas in och analyseras. Ändringar som behöver göras ritas in på ritning och i 3d-modellen.

9. Organisation och arbetsätt

Den boende kommer till det nya äldreboendet vid Bäckaskog efter att ha fått sin biståndsansökan beviljad hos kommunen. Hur den enskildes omsorg sedan ser ut beskrivs i dennes genomförandeplan som upprättas på vårdenheten tillsammans med den enskilde utifrån dennes behov och önskemål. Genomförandeplanen ligger sedan till grund för vården och omsorgen, och följs upp regelbundet. I upprättandet av planen deltar den kontaktperson som utsetts bland personalen på vårdenheten och omvårdnadsansvarig sjuksköterska tillsammans med den enskilde och/eller dennes företrädare.

De boende får möblera sina boenderum utifrån egna och lokalens förutsättningar. Boendet tillhandahåller vårdsäng. Visst möblemang finns också att låna, men den enskilde får möblera även med egna tillhörigheter så att det blir som den önskar.

Varje boende har en kontaktperson i personalen vilken har ett övergripande omsorgsansvar. På varje vårdenhet finns även omvårdnadsansvarig sjuksköterska med ett övergripande omvårdnadsansvar gällande den enskildes hälso- och sjukvårdsinsatser.

På kommunens boendeenheter finns olika ombud för exempelvis social samvaro/aktiviteter, trädgårdsutveckling, miljö, brandskydd, medicin, tekniska produkter, kost och inkontinenshjälpmedel samt ombud för psykisk hälsa bland äldre. Ombuden har fått fortbildning inom sina respektive områden utifrån behov och möjligheter.

På enheterna arbetar undersköterskor/vårdbiträden samt omvårdnadsansvariga sjuksköterskor.

Vansbro kommuns policy för vård och omsorg är att upptäcka och tillvarata det friska hos varje individ samt ge en individuellt anpassad vård och omsorg utifrån den enskildes behov och önsknings. Den boende ska kunna känna sig trygg dygnet runt. Enheterna ska erbjuda en värdig livsform, miljön ska vara hemlik och personalen ska bemöta den boende värdigt. Personalen ska sträva efter att göra dagen meningsfull för den boende. Vänlighet, ett lugnt bemötande, respekt, empati och lyhördhet är honnørsord i verksamheten. Anhöriga är en viktig resurs, besök och regelbundna kontakter har stor betydelse för den boende.

Vårdideologi

Inom Vansbro kommuns vård- och omsorgsverksamhet jobbar vi med att upptäcka och tillvarata det friska hos varje individ samt att ge en individuellt anpassad vård och omsorg utifrån den enskildes behov och önsknings. Den boende ska känna sig trygg dygnet runt. Enheterna ska erbjuda en värdig livsform, miljön på boendet ska vara hemlik och personalen ska bemöta den boende värdigt. Personalen ska sträva efter att göra dagen meningsfull för den boende. Vänlighet, lugn, respekt, empati och lyhördhet är honnørsord. Anhöriga är en viktig resurs där besök och regelbundna kontakter har stor betydelse för den enskilde vårdtagaren.

Värdighet

Med respekt för privatliv och integritet ska personalen:

- » Knacka på innan de besöker den boende.
- » Stänga toalettdörren om den boende är där.
- » Visa finkänslighet och gott omdöme i samband med kroppslig omsorg.
- » Respektera den boendes vilja och behov av omsorg.
- » Presentera sig själv för både den boende och dennes anhöriga.

Självbestämmande:

- » Den boende får en kontaktperson i personalen som tar särskilt ansvar för denne och lyssnar in behov och synpunkter samt för dessa vidare när så behövs.
- » Den boende får så långt det är möjligt bestämma själv och göra egna val.
- » Om önskemålen helt kolliderar med verksamhetens möjligheter ska den boende få situationen förklarad för sig på ett bra sätt. Personalen försöker tillsammans med den boende hitta möjliga lösningar
- » Den boende har rätt att säga nej till erbjuden omsorg och erbjudna aktiviteter.

Delaktighet och individanpassning:

- » Personalen stödjer den boende när det gäller att bibehålla egna förmågor så långt det är möjligt.
- » Den boende erbjuds alltid att vara med när dennes genomförandeplan upprättas utifrån behov och önskemål. Kan den boende inte själv medverka erbjuds en anhörig/närstående att delta.
- » Den boendes kontaktperson på enheten bevakar dennes intressen och synpunkter och ser till att genomförandeplanen upprättas inom två veckor efter inflyttning, samt att den följs upp regelbundet och ändras vid behov.
- » Den boende är välkommen att delta i boenderådet som träffas minst två gånger per termin. Där diskuteras kring aktiviteter, lokaler, utemiljön och verksamheten i stort.
- » Den boendes anhöriga inbjuds till anhörigträff med information och gemenskap två gånger per år.

Gott bemötande:

- » Den boende ska alltid bli vänligt och respektfullt bemött av personalen som arbetar på boendet. Ingen ska prata över huvudet på de boende.
- » Personalen ska ta sig tid för samspråk och vara närvarande i mötet med den boende.
- » Den boendes anhöriga ska också få ett vänligt och respektfullt bemötande.
- » Personalen pratar regelbundet på sina arbetsplatsträffar om innebörden av gott bemötande
- » Personalen vill att den boende berättar om denne är missnöjd med något i bemötandet från personalen så att de kan få möjlighet att bättra sig.

God kvalitet:

- » Den boendes dagliga omsorg utförs utifrån den personliga genomförandeplanen.
- » Den boende ska få den tid som behövs för att få sina omsorgsbehov tillgodosedda.
- » Den boendes kontaktperson försöker varje vecka ge extra guldkantstid utifrån de önskemål som finns.
- » Personalen har god kunskap kring åldrandet och hur det påverkar förmågor och funktioner, och förstår den boendes situation väl.
- » Det finns system i verksamheten för att följa upp kvaliteten på de boendes omsorg och vård.
- » Personalen arbetar förebyggande genom att verksamheten deltar i kvalitetssystemet Senior alert för att motverka fall, trycksår, undernäring samt verka för god munhälsa och god kontinensvård.
- » Det är mycket viktigt att de boende påtalar om något ej fungerar till belåtenhet.

Välbefinnande

Trygghet

- » Den boende ska veta att personalen arbetar utifrån dennes genomförandeplan, Värdegrunden och Servicedeklarationen.
- » Hänsyn tas till livsåskådning och livshistoria som den boende (om denne vill) delger oss i Levnadsberättelsen Min Historia.
- » Den boende får den tid som behövs för att få hjälp och stöd i sin vardagssituation.
- » Den boendes kontaktperson på tar extra ansvar kring planeringen av dennes omsorgsinsatser.
- » Om den boende larmar så kommer personalen.
- » Det finns alltid personal till hands dygnet runt.
- » Den boende och dennes anhöriga ska få bra information om hur det fungerar på boendet både genom samtal och genom skriftlig information.
- » Vid vård i livets slutskede har den boende möjlighet att få ha en personal vid sin sida om så önskas.

Meningsfullhet och sammanhang

- » Den boende erbjuds att dela med sig av sin levnadsberättelse i dokumentet Min historia så att det blir enklare att ge möjlighet till meningsfullhet utifrån kultur, livsåskådning, intressen och önskemål.
- » Den boende får delta i aktiviteter på de olika enheterna efter eget intresse.
- » De boendes respektive kontaktpersoner på enheterna strävar efter att varje vecka erbjuda egentid/guldkantstid.
- » Personalen strävar efter att varje vecka erbjuda möjlighet till utevistelse om önskemål finns och vädret tillåter.
- » Synpunkter och förslag som kommer fram i respektive boenderåd planeras och ordnas via de sociala ombuden.

Personalen träffas varje morgon tillsammans med nattpersonalen och får information om natten samt planerar dagens arbete utifrån den enskildes behov och dagliga sysslor utifrån arbetsordning. När kvällspersonalen går på sitt skift får de information från dagpersonalen och planerar kvällens arbete utifrån de boendes behov och dagordningen. Kvällspersonalen informerar sedan till nattpersonalen som lägger upp arbetet utifrån de boendes behov och sin nattarbetsordning

Varje vecka har omvårdnadsansvarig sjuksköterska en genomgång gällande de boendes hälsosituation med personalen. Teamträff med tvärprofessionella medarbetare hålls en gång per månad.

Varje vardag erbjuds de boende att delta i någon aktivitet på de olika enheterna. Veckans aktiviteter affischeras varje måndag. Aktiviteterna kan bestå av bakning, att spela spel, spela boule, bingo, delta i gruppgymna, styrketräning, lyssna på högläsning, sång och musikunderhållning, delta i utflykter, musikcafé, filmvisning med mera.



■ Personal går igenom ritningar på det planerade boendet.



■ 3D-visualisering.



■ Förslagsskiss.



■ 3D-visualisering.

10. Gemensamhetsutrymmen

De gemensamma utrymmena är de platser där de boende kan få gemenskap och samvaro i kontrast till den enskilda lägenhetens avskildhet. Här kan de äta måltiderna tillsammans, titta på tv och umgås.

Vissa utrymmen kan även ändras med hjälp av skjutvägg för att få utrymmet större eller mindre beroende på behov.

Detta är gemensamhetsutrymmen:

- » Kök
- » Matrum
- » Tv-rum
- » Aktivitetsrum
- » Anhörigrum
- » Underhållningsrum
- » Årstidsrum

Kök, på enheten

Känslan av delaktighet ska finnas även om den boende av olika anledningar inte kan delta i aktiviteter. De boende som vill och orkar ska ha möjlighet att delta i exempelvis beredning av fika, bakning med mera. Avdelningens mottagningskök är även bostädernas huvudkök. Här tillreds frukost, eftermiddagskaffe, ordnas kvällsmörgås och så vidare. Huvudmålen kommer dock från centralt tillagningskök. Köket ska vara en god arbetsplats med genomtänkt logistik för en rationell hantering. Köket ska erbjuda möjlighet att förvara och tillreda enklare mat samt att hantera boendeenhetsens disk efter gemensamma måltider. En lösning med till exempel en höj- och sänkbar köksö ger avgränsning men möjliggör ändå närvaro i köket och kan upplevas som positivt. Köket ska enkelt kunna avgränsas mot övriga gemensamma utrymmen.

Köket ska vara utrustat enligt följande:

- » Skafferi – de boende och personalen ska kunna gå in i skafferiet för att hämta det de behöver
- » Kyl och frys – ska vara självreglerande och självavfrostande
- » Spis – företrädesvis häll
- » Ugn – ska vara självreglerande, med varmluft och i arbetshöjd
- » Micro – tystgående (utan pling), kan ersättas av varmluftugn.
- » Diskmaskin – tystgående, självpåfyllande av medel som behövs, i arbetshöjd
- » Diskbänk – höj- och sänkbar
- » Handfat – avsett även för underarmstvätt
- » Sophantering – på vagn som rymmer allt som är avfall. Vagnen ska kunna ställas in i ett skåp och vara så stor att det räcker med att tömma den en gång per dag och då ska den kunna rullas till soprummet för tömning
- » Lådor för förvaring så som kastruller med mera – ska vara lättöppnade/-stängda
- » Bestick – med lite kraftigare handtag.
- » Överskåp upp till taket alternativt inklädnad mot tak.
- » Ett antal överskåp ska vara tillgänglighetsanpassade.
- » Kaffemaskin

Matrum, på enheten

Matplatsen ska erbjuda flexibel möblering utifrån verksamhetens behov. Vid matborden ska det finnas plats för alla boende, några gäster/personal och flera rullstolar. Matplatsen ska ha mycket dagsljus med en miljö som inbjuder till trivsamma måltider. Matrum ska kunna avgränsas mot kök.

Vårdhygien/Desinfektionsrum, på enheten

Personalen ska ges förutsättningar att arbeta på ett bra och riktigt sätt för att minimera vårdrelaterade infektioner. De medicinska och hygieniska kraven ökar eftersom de som idag kommer till ett äldreboende ofta har mycket stora omvårdnadsbehov. För att boendet ska upprätthålla god hygien enligt gällande hygienföreskrifter behövs det sköljutrymmen.

Desinfektionsrummet behöver inrymma diskdesinfektor samt avställningsytor för rent och orent. Golvbrunn ska vara lätt att rengöra och ha löstagbart galler. Tvättställ för underarmstvätt med tillhörande utrustning ska finnas. Låsbart skåp för kemikalier likaså. Sensorstyrda dörrar intill skölj- och desinfektionsrum ska vara skjutdörrar utan handtag, med möjlighet att låsa.

Det ska finnas plats för avfallskärl och tvätt alternativt en sop-/tvättsug. Rörelsestyrd belysning och väl anpassad ventilation är viktigt. Rummet ska utformas så att smutsigt och rent gods hålls isär.

Aktivitetsrum, i byggnaden

Aktivitetsrum kan samordnas med exempelvis samlingsrum. Rummet utrustas med material för aktiviteter och träning samt skåp för förvaring anpassade för utrustningen som ska förvaras. Enklare pentry med möjlighet till kaffekokning ska finnas. Miljön ska vara funktionell och trivsamt för träning och andra aktiviteter.

Närståenderum, i byggnaden

Närståenderummet möbleras med en sängplats samt bord och stolar med plats för fyra. Toalett och pentry ska finnas i anslutning till rummet.

TV- rum/vardagsrum, på enheten

Tv-rum/vardagsrum kan samordnas med kök/matsal. Vardagsrummet ska ge hemkänsla och vara en naturlig träffpunkt för de boende på enheten. Genom sin placering, sin storlek, utformning och möblering ska rummet upplevas som bostadens vardagsrum. I vardagsrummet ska finnas utrymme för soffa som man kan ligga i, bord och självresande fåtöljer. Rummet möbleras med bord i olika höjder som är enkla flytta. Utrymme för förvaring ska finnas i anslutning till rummet.

Korridor, på enheten

Korridorer ses främst som ett kommunikationsutrymme och ska erbjuda säker förflyttning med och utan hjälpmedel. Korridorytan ska minimeras till förmån för boendeytan samt vara kort och överblickbar. En korridor kan dock förvandlas till något positivt om den utformas på ett lämpligt sätt. En svängd eller knäckt vägg i korridorutrymmet ger känslan av en mer öppen yta och den kan uppfattas mer som ett rum. Glaspartier ger en positiv känsla med dagsljus som ger energi och ger möjlighet att stanna upp och titta ut och vara delaktig. Det blir som en galleria, där det händer något. Korridorer ska medge enkel förflyttning av sängar, även med boende liggande i, in och ut ur lägenhet. De boende ska själva också tryggt kunna förflytta sig i korridoren på egen hand. Två standardrullstolar ska kunna mötas.

Större samlingsrum/konferensrum, i byggnaden

Samlingsrummet kan samordnas med exempelvis aktivitetsrummet. Det ska finnas utrymme för det sociala liv som de boende behöver och vill ha. De som vill ska kunna fortsätta med sina intressen som de haft tidigare i livet och kunna fylla sin dag med det som är viktigt. Möjligheter till aktiviteter som exempelvis att lyssna på föredrag, musik, ha gymnastik, spela bingo, sjunga, delta i studiecirkel eller gudstjänst ska finnas inom boendet. Detta är kvalitetsgivande och funktionsbefrämjande. Det ska också ges möjlighet att fira högtidsdagar på egen hand med sina nära och anhöriga.

Samlingsrummet ska rymma flertalet av de boende vid så kallad biosittning samt fungera för såväl middagar som musikevenemang och gymnastik när det gäller akustik, materialval på golv med mera. Detta rum ska kunna nyttjas för boende och anhöriga att fira sina högtids-

dagar och samla familjen i avskildhet, utan att störa och bli störda av andra boende. Rummet kan även nyttjas för studiecirklar och andra samlingar och sittgrupper kan fungera som mindre träffpunkter. Samlingsrummet ska även vara en trivsamt miljö med plats för personalutbildning samt större gemensamma arrangemang för personal och boende.

Funktion/utrustning i konferens/samlingslokal:

Lokalen ska räcka till för utbildningar för personal samt till gemensamma arrangemang för alla boende i fastigheten. I lokalen bör det finnas:

- » Storbilds-tv och trådlöst bredband
- » Bildkanon
- » Sittriktiga konferensmöbler (bord och stolar) som lätt ska kunna staplas om fri yta behövs
- » Reglerbar belysning
- » Högtalaranläggning och hörslinga
- » Vikvägg ska finnas för att kunna dela lokalen för olika ändamål
- » Scen (stationär i ena änden av rummet eller flyttbar/uppställningsbar)
- » Högtalare
- » Bardisk (transportabel)
- » Rummet ska ha trivsamt färgsättning på möbler och textilier

Årstidsrum, i byggnaden

Vid nybyggnad, ska ett rum i huset ha funktionen årstidsrum. Teknik ska finnas som stödjer rummets funktion. Årstidsrummet ska vara ett rum som kan ändras efter årstider och eventuella andra önskemål. Exempel på olika teman årstidsrummet kan användas till: badstrand, skidbacke, affärslokaler, skogsglänta, älgjakt, fisketur, kolmila och ljusrum för rekreation och återhämtning.



■ Bäckaskog.

Tvättstuga, på enheten

Tvättstuga för de boendes personliga kläder ska finnas på varje enhet innehållande tvättmaskiner som bör fungera även för grovtvätt, torktumlare, torkskåp anpassat för antalet lägenheter samt ventilerat skåp för förorenad tvätt. Maskinerna ska placeras på sockel. Torktumlarens kapacitet och placering anpassas till tvättmaskinen.

Arbetsbänk för efterbehandling ska finnas. Golvbrunn ska vara lätt att rengöra med löstagbart galler. Tvättställ med tillhörande utrustning ska finnas. Tvätttho för eventuell handtvätt av kläder samt strykbräda som kan fällas upp mot väggen ska finnas. Låsbart skåp för förvaring av kemiprodukter ska finnas. Belysningen i tvättstugan bör vara sensorstyrd. Tvättstugorna ska utformas så att smutsigt och rent gods hålls isär.

Linneförråd, på enheten

Ett rymligt linneförråd ska finnas på varje enhet. Linneförrådet ska ha plats för sänglinne, handdukar, badlakan samt övriga textilier som gardiner, dukar med mera. Placering av förrådet bör vara i anslutning till avdelningsentrén för att minimera transporter. Linneförrådet ska tillgodose lättillgänglig och säker förvaring av sänglinne. Flexibla hyllsystem ska finnas för att undvika placering på golv. Automat med handsprit ska finnas utanför linneförrådet.

Förbrukningsmaterialförråd, på enheten

Förbrukningsmaterialförrådet ska vara plats för enhetens förbrukningsmaterial material så som rent och sterilt gods, förbands- och provtagningsmaterial, tvättlappar, handskar, duschförkläden med mera. Flexibla hyllsystem ska finnas för att undvika placering på golv. Automat med handsprit ska finnas utanför förrådet.

Större gemensamt förråd, i byggnaden

Ett större gemensamt förråd ska ha plats för trädgårdsmöbler, jul- och påskpynt med mera och ska vara placerad i i byggnaden.

Lägenhetsförråd, i byggnaden

Gallerförråd ska finnas till varje lägenhet. Förrådet ska vara en trygg och säker förvaring av den boendes privata ägodelar som ej behövs i lägenheten kontinuerligt. Lägenhetsförråden ska placeras i byggnaden.

Sköterskans expedition/Läkemedelsrum

Sköterskans expedition ska finnas på varje enhet, alternativt kan två enheter dela på en expedition om enheterna ligger placerade intill varandra så att det praktiskt fungerar. I det senare fallet ska expeditionen vara placerad utanför de båda enheterna. Expeditionen ska inte ligga centralt på enheten. Det ska finnas plats för två dataarbetsplatser. Handfat för underarmstvätt inklusive automat med handsprit ska finnas på expeditionen.

Läkemedelsrummet ska tillgodose trygg och säker förvaring av de boendes läkemedel samt akutläkemedel. Läkemedelsrummet bör ligga i sköterskans expedition alternativt i nära anslutning till sköterskans expedition. I rummet ska det finnas låsbart kylskåp med temperaturkontroll på utsidan samt larmfunktion. Kylskåpet ska vara stort nog att inrymma flaskor på cirka en liter och bör vara cirka 60–70 liter stort. Høj- och sänkbar arbetsbänk ska också finnas i rummet samt flexibelt hyllsystem för förvaring av de boendes läkemedel och akutläkemedel.

Entré

Entrén ska vara skyddad från regn och blåst samt även vara vinterbonade så att den kan nyttjas året om. Det ska vara sittplatser utanför och innanför entrén. Värmeslingor i marken ska anläggas utanför entrén. Dörröppnare ska finnas i rullstolshöjd alternativt automatisk dörröppning samt porttelefon. Entrén ska vara väl upplyst. Det ska finnas plats för transporter som exempelvis färdtjänst, in- och utflyttning. Det ska finnas möjlighet att spola av rullstol i ett avskilt utrymme alternativt i anslutning till entrén. Golvbrunn med sandfång och golvvärme ska finnas i entréutrymmet. God framkomlighet för sjuktransporter är viktigt.

Skalskyddet ska kunna ställas in på tid för öppning och låsning av samtliga dörrar. I anslutning till entrén ska det finnas plats för parkering av lånerullatorer och transportrullstolar samt parkeringsplatser (5-6 platser) med laddningsmöjlighet för elrullstolar. Det ska också finnas möjlighet att pumpa däck på rullstolar.

Enhetsexpedition, omvårdnadspersonal, på enheten

En expedition ska finnas på varje enhet med plats för två datorarbetsplatser. Rummet ska ligga centralt placerat på enheten med bra överblick över densamma.

Expeditionen ska vara en lugn miljö för personalen där de kan arbeta med dokumentation, samtal, planering med mera. Det ska finnas möjlighet att överblicka enheten utan att de boende känner sig övervakade. Det ska finnas installationer som ger personalen möjlighet att kunna kontrollera och styra generella och individuella inställningar på enheten så som larm, sensorer, belysning med mera. Rummet ska ligga centralt placerat på enheten och ha fönster in mot boendeenheten.

Belysningen ska vara anpassad i rummet för de olika användningsområdena samt gå att justera. Hyllsystemet i rummet ska vara flexibelt och lätt kunna förändras efter behov. Det ska finnas ett låsbart förvaringsskåp. Personaltoalett ska finnas i anslutning till arbetsrummet. Tvättställ för handtvätt inklusive handspritautomat ska finnas.

11 Teknik

Tekniken för boendet ska vara modernt utformat för att möjliggöra ett självständigt och säkert boende för personer med demenssjukdom och andra funktionshinder. Ny teknik ska vara ett komplement till omvårdnaden och fungera för alla tänkbara ändamål. Den tekniska utvecklingen går snabbt varför nya teknikmöjligheter ska vara ett alternativ.

Alla larm så som exempelvis trygghetslarm, rörelsedetektorer, dörrlarm, personallarm med mera ska vara trådlösa. Det ska finnas möjlighet att använda sensorer till avkänning om den boende exempelvis har ramlat.

Övriga tekniska lösningar som bör finnas:

- » Lägenheterna i byggnaden ska vara förberedda med anslutning till fjärrtillsyn.
- » Dörren till lägenheten ska vara låst och låsas upp via igenkänning av personen som kommer till dörren. Detta ska kunna kopplas på och av.
- » Öppning av dörrar till utrymmen på enheten ska ske via sensorer eller annan teknik.
- » Elektronisk informationstavla ska finnas på varje enhet samt i entrén.
- » Utrustning för information om lagerstatus ska finnas.
- » Rumstemperatur ska kunna styras av boende och personal i varje rum/utrymme, via display med information om temperatur.
- » Belysningsensorer som slår på och av belysning ska finnas och ska även kunna ställas in manuellt. Belysningen ska ha en dimmerfunktion.
- » Medicinskåp och värdeskåp med lås ska ha en funktion för öppning och låsning. Skåpen ska vara utrustade med inloggningsfunktion.
- » Tvätt- och torkmaskiner ska larma till personalen när maskin är klar.
- » Vattenkranar ska ha sensorfunktion, dock ej i boendes lägenheter.

EL

Avsaknad av elektricitet under längre tid kan innebära stora svårigheter och risker för verksamheten. Boendet ska anslutas till befintlig reservkraftanläggning.

IT

Möjlighet till samläggning av kablage för tv- och datanät samt larm av olika slag ska utredas i varje byggnad. Vidare ska möjlighet att fiberansluta varje objekt och koppla det samman med kommunens rådande resursnät alltid beaktas.

Byggandet av datanät ska göras på ett sådant sätt att framtida kompletteringar kan göras på kostnadseffektivt sätt som möjligt. Detta innebär att det i större objekt har ett par eller flera sammankopplade noder från vilka nätverket distribueras, något som främjar flexibilitet och kostnadseffektivitet vid framtida kompletteringar.



■ Uteplats på Bäckaskog.

Kopplingsnoder för datanätet ska i största möjliga mån placeras i avskilt utrymme till vilket endast behörig personal ges tillträde. Detta ska styras av ett centralt passagesystem och de som beträder utrymmet ska loggas.

Gällande kontor, personalrum, konferensrum samt utrymmen där exempelvis skrivare eller annan teknisk utrustning kan tänkas placeras ska dessa utrymmen förses med minst dubbla datauttag på vägg. För större utrymmen kan det vara aktuellt med fler uttag. Enkeluttag på vägg är aldrig aktuellt såvida inte särskilda skäl föreligger.

Vidare ska varje lägenhet förses med två datauttag, ett för den boende och ett för verksamheten. De boende ska själva, utifrån det utbud som erbjuds, kunna välja att teckna valfria abonnemang och kanalpaket för internet och tv.

För att möta upp mot verksamhetens ökade krav på trådlös kommunikation ska varje byggnad i stor utsträckning förses med datauttag i tak, uttag som i första hand ska vara avsedda för det trådlösa nätverkets accesspunkter. Förutom att god täckning alltid ska vara ett mål, ska det även tas hänsyn till kapacitet i dag och i framtiden, vilket innebär att antalet uttag i tak mycket väl kan bli större än det antal accesspunkter som beräknas driftsättas i samband med att byggnader färdigställs och vidare ställs till verksamhetens förfogande. Såvida inga särskilda skäl föreligger så ska enkeluttag placeras i tak, ett stående avsteg från detta är dock i utrymmen som klassas som konferensrum, där gäller dubbeluttag även i tak.

Brand

Byggnaden uppförs enligt gällande regelverk rörande brandsäkerhet.

12 Mottagningsrum för förrådsvaror och tvätt

Mottagningsrum ska tillgodose en trygg och säker hantering av material vid avlämnande och mottagande. Mottagningsrummet ska placeras på ett säkert sätt gentemot boende och personal. Rummet ska vara dimensionerat så att vagnar lätt kan hämtas och lämnas. Rummet ska utformas så att smutsigt och rent gods hålls isär.

13 Miljörum för sophantering och källsortering

Ett miljörum för sophantering och källsortering ska tillgodose en trygg och säker avfallshantering vid avlämnande och hämtning enligt regler i Vansbro kommun. Här ska även utrymme för riskavfall finnas. Rummet ska placeras på ett säkert sätt gentemot boende och personal.

Hantering av sopor och avfall tar mycket tid i anspråk på ett äldreboende. Tekniska lösningar som underlättar transporter och minskar personalens tid med hanteringen ska eftersträvas. Det kan vara till exempel centralt placerad sopsug som transporterar bort avfallet. Anpassade lösningar för hantering av avfall ska finnas på eller i direkt anslutning till respektive avdelning. De fraktioner som det ska finnas plats för är enligt kommunens avfallsplan och efter de behov som finns inom äldreboendet. De soprum som iordningställs behöver kyla för att hålla nere temperaturerna och därmed motverka lukt.



■ Bäckaskog baksida.

14. Boendelägenhet

Hygienutrymme

Hygienutrymmet ska vara så utformat att det erbjuder en hög grad av anpassningsbarhet. Kan säkerställa att värdegrundsbegreppen trygghet, självbestämmande och integritet kan uppfyllas. Hygienutrymme ska erbjuda den boende möjligheten att sköta all sin hygien, med eller utan assistans med bevarad integritet. Hygienutrymmet behöver inrymma funktioner så att personer med funktionshinder kan klara sig på egen hand genom att lätt funktionsanpassad utrustning såsom justerbar toalettstol, justerbart handfat i höjdlid, duschplacering, flyttbar armatur mm. Funktioner i form av förvaring för kontinenshjälpmedel behöver finnas. Utrymmet ska vara så stort att möjlighet till användning av duschbreds om behov av detta finns. Det ska vara tydlig markering mellan väggar och golv. Golvet ska ha golvvärme samt förbygga fall och halknings skador, speglar ska kunna döljas vid behov. Inredningen ska vara flexibel, det ska finnas låsbart hygienskåp, skåp som döljer förvaring av smutstvätt. Vattenkranen i tvättstället ska vara av ett grepps art och med lång arm. Hygienutrymmet ska vara placerat i lägenheten så att den boende enkelt kan ta sig till hygienutrymmet från sängen. Toalettutrymme och väg till toalett ska utrustas med belysning som tänds med rörelsevakt.

Boenderum

Hallen markerar gränsen till den privata sfären. Detta är viktigt för att skapa hemkänsla och bevara den boendes integritet. Hatthylla placeras i garderoben för att hänga av sig ytterkläder och förvara skor.

Pentryt bör endast ses som ett komplement till avdelningens rejält utrustade gemensamma kök. Pentryt ska inte vara avsett för matlagning. Pentryt ska innehålla kylskåp inklusive frysfack, diskbänk samt eluttag för bryggare.



Det ska finnas möjlighet att sova ostört, möjlighet till självbestämmande samt att känna sig trygg. Sängen ska kunna placeras på två sätt, dels längs vägg och dels ut från vägg med fri arbetsyta på två sidor, så kallad vårdmiljö. Sängen ska även kunna placeras så att den inte syns när man kliver in i lägenheten. Detta för att personalen ska kunna arbeta på båda sidor om sängen, men också för att de boende själva ska kunna bestämma var sängen ska stå. De ska också kunna ta sig i och ur sängen från båda håll med hjälp av rullator eller rullstol. Sängen ska också, med boende liggande i, kunna rullas ut från rummet. Fönster ska placeras så att boende kan se ut från sängen och vädringsfönster ska finnas. Det ska finnas plats för boende att möblera i en del av lägenheten. Praktiska och rymliga garderober som går upp till taket ska finnas samt ett skåp där arbetsmaterial kan förvaras. Värdeskåp samt läkemedel-skåp med lås ska finnas.

Tillgången till dagsljus ska vara mycket god. Belysning och mörkläggnings ska vara enkel att styra. Temperaturen via golv- och takvärme ska vara enkel att reglera.

För att motverka slitage på ytor i anslutning till sängen i lägenheterna ska skydd finnas utanför yttskikt. Skyddet ska vara lätt att rengöra och inte påverka intrycket i lägenheten negativt.

15. Utemiljö

Markplan

Utemiljön ska tillgodose möjlighet till dagsljus och frisk luft på ett lättillgängligt sätt. Möjlighet till utevistelse ska kunna ske under trygga förhållanden. Såväl säng som rullstol ska kunna rullas ut på uteplats. Regn- och vindskydd som ger en lugn och trygg utevistelse ska finnas. Ytor för rekreation, stimulans, gemenskap och enskildhet ska finnas i olika trädgårdsrum. Det ska ges möjlighet till fysisk träning i utomhusmiljö med naturliga redskap.

I utemiljön ska det finnas platser i sol, i skugga, i lä och öppet. Det ska finnas säkra gångar tillräckligt breda för rullstolar. Uteplatsen ska ligga i direkt anslutning till boendet.

Miljön runt boendet kan exempelvis ha upplevelsestigar, porlande vatten och plats för odlingar med träd och buskar som ger skugga. Det kan också finnas plats för vila, rekreation och gemenskap samt grillplatser och redskapsbod. Belysning och installationer ska finnas som möjliggör användning av valda delar i trädgården året runt. Avskärmningar och indelning i olika trädgårdsrum ska skapa trygghet.

Balkonger/terrasser

Balkonger/terrasser ska tillgodose möjlighet till dagsljus och frisk luft. Vistelse på balkonger/terrasser ska ske under trygga förhållanden. Balkonger/terrasser ska vara stora och rymliga, möjlighet att vistas ute i säng ska finnas. Golvet ska vara lättskött, det ska vara breda dörrar och möjlighet till infravärme. Utesäsongen ska kunna förlängas genom inglasning som är öppningsbar. Möbleringen ska vara lätt att flytta omkring och sittriktiga möbler är av vikt, bord ska kunna fällas ihop och dras ut. Det ska finnas plats för odlingslådor/blomlådor. Det ska gå att avskärma mot för starkt solljus till exempel med markis eller gardin.



■ Naturskön uteplats med glasat räcke vid Bäckaskogs äldreboende med utsikt ut över Vanån.

16. Samverkan (facility management) transporter, lokalvård, kök, vaktmästeri

Transporter

Ska tillgodose trygga och säkra transporter av de varor verksamheten behöver för en fungerande och trivsamt boendemiljö

Lokalvård

Ska tillgodose välstädade och fräscha lokaler för boende och gemensamma aktiviteter. Lokalvården ska ske med största möjliga miljöhänsyn.

Kök

Ska tillgodose vällagad och god kost för boende, och levereras alternativt hämtas av personalen i väl fungerande transportvagnar, till de som intar sin måltid på enheten.

Vaktmästeri/fastighetsskötsel

Ska tillgodose en väl fungerande fastighet avseende lokaler för boende och gemensamhetsutrymmen samt en stimulerande och välskött utemiljö. Fastighetsskötseln ska ske med största möjliga miljöhänsyn.

17. Övriga personallokaler

Administrativa kontor

Det ska finna fyra stycken cellkontor. Kontoren ska ge plats för arbete för en person och möjlighet att ha en person på besök i rummet. I anslutning till kontoren ska det finnas ett mötesrum med plats för 5-6 personer. Rummet ska utrustas med whiteboardtavla och takmonterad projektor.

Personalrum samt vilorum

Detta rum ska vara en lugn och trivsamt miljö med dagsljusinsläpp. Det ska ligga utanför enheterna och ha möjligheter till intag av måltid och samvaro under rast. Rummet ska vara utrustat med möbler i tillräcklig mängd för antalet medarbetare som finns i byggnaden. Det ska finnas vitvaror för förvaring samt möjlighet till uppvärmning av mat. Förvaringsskåp och lådor för husgeråd ska finnas liksom diskmaskiner för rengöring av husgeråd.

Ett separat rum för möjlighet till vila ska finnas och vara möblerat just för detta ändamål. Textilier i rummen ska ha lugna och trivsamma färger. Belysningen ska vara reglerbar, trivselbelysning ska finnas.

Omklädningsrum

Utrymme för omklädning, wc och dusch ska finnas. Personalen ska ha möjlighet att ostört byta om från privata kläder till arbetskläder. Det ska finnas omklädningskåp för privata kläder. Separata omklädningsrum ska finnas för män och kvinnor. Det ska finnas hyllor för förvaring av rena arbetskläder och plats för smutsiga arbetskläder. Smutsig och ren väg får inte korsa varandra.

18. Inomhusklimat

Värme och ventilationssystem ska vara utformat så att ett optimalt inomhusklimat kan uppnås både under sommar och vinterhalvåret. För att klara en rimlig inomhustemperatur sommartid behövs någon form av kylsystem. Bedömd lämplig inomhustemperatur är 23 grader. Ljud från ventilation och kylanläggningar ska vara så lågt som möjligt för att inte störa boende och personal. Flöden i ventilationssystemet ska vara anpassade så att ljud minimeras.

Värme

Byggnaden ska anslutas till fjärrvärmenätet. Värmesystemet ska vara vattenburet. Radiatorer alternativt golv- och takvärme ska dimensioneras så att en jämn inomhustemperatur kan hållas i byggnaden. Radiatorer ska placeras så att de inte inkräktar på tillgängligheten.

Ventilation

Byggnaden ska ha en ventilation anpassad för ett äldreboende. Det är viktigt att till- och frånluftsdon placeras så att olägenheter inte uppstår för boende och personal. Det gäller luftflöden och ljud. I varje lägenhet ska det vara möjligt att justera luftväxlingen.



■ Söderåsen.

19. Säkerhet

Byggnaden ska utformas med hög säkerhet när det gäller möjligheten att kunna lämna byggnaden utan lov samt att balkonger är byggda så att fall från byggnaden inte är möjligt. De fönster som är öppningsbara ska ha säkerhetsbeslag som förhindrar att fönstret kan öppnas för mycket.

Huvudentrén och övriga dörrar som direkt mynnar mot det fria t utformas med tekniska lösningar så att passage både in och ur byggnaden kan ske på ett säkert sätt för både de boende, personal och besökare. Larmfunktioner ska finnas som möjliggör indikering när dörrar öppnas.

20. Referenser

Utemiljö: referenslitteratur:

- » Möjligheternas Trädgård, ISBN:91-26-99250-7
- » Trädgårdsterapi, Patrik Grahn och Anna Ottosson, ISBN:978-91-7427-001-3
- » Grön rehab, ISBN: 91-87068-51-6

Vårdmiljö: doktorsavhandling

- » Colour perception in old age, Helle Wijk, 2004
- » www.caresci.gu.se



Norra Allégatan 30, 780 50 Vansbro

Tel 0281-750 00, Fax 0281-750 30
vansbro.kommun@vansbro.se

www.vansbro.se